GÖR DET SJÄLV

Senast ändrad: 11-01-29 23:45

Bygg en kompostbehållare

I den här artikeln får du utförlig information och gör det själv instruktioner med förklarande fotografier hur du bygger en kompostbehållare.

Riktigt god och näringsrik odlingsjord är en bristvara i många trädgårdar. Och detta trots att praktiskt taget alla trädgårdsägare själva kan hålla sig med en jordfabrik. Allt man behöver göra är att anlägga en kompost. Rätt skött producerar denna finast tänkbara jord. Den huvudsakliga råvaran är det trädgårdsavfall man annars måste betala för att bli av med. Förvaras komposten i en kompostbehållare ser den varken släpig ut eller luktar illa. Sist men inte minst gör man miljön en stor tjänst när man återanvänder naturens eget gödsel.

Få, om ens någon trädgårdsfråga har engagerat så många svenskar som kompostering. Alla berörda som tidigare var inblandade i debatten: vanliga trädgårdsägare, yrkesodlare, forskare, hälsovårdsmyndigheter och politiker. Den tidvis hetsiga diskussionen resulterade i att den ena kommunen efter den andra lättade på stelbenta förordningar och numera till och med uppmanar och underlättar för trädgårdsägande invånare att under sunda betingelser driva egna jordfabriker.

Att debatten varit intensiv beror alltså till stor del på alltför trångsynta förordningar men också på missförstånd och okunskap om vad kompostering egentligen innebär. Både myndigheter och politiker drog tidigare likhetstecken mellan kompost och sophög. Rätt skött har kompost inget med avskräde att göra utan är en naturlig och mycket värdefull process. Oklarheterna gjorde att det i en del kommuner inte alls varit tillåtet att hålla en kompost. I andra har man fått lov att kompostera trädgårdsavfall medan köksavfall i de flesta fall varit bannlysta. Alla förbud har sedan tolkats med många gånger rent absurda följder.

Ett exempel är att morotsblast, som man vridit av redan i trädgården, har räknats som trädgårdsavfall och har därför varit tillåtet kompostmaterial. Om rötterna däremot befriats från blasten först i köket har den betecknats som köksavfall och därmed hänvisats till soptunnan. Tekniken att låta växtrester från

trädgården och annat förmultningsbart material bli till jord är gammal och väl beprövad. Förr var också komposthögen ett vanligt inslag i villaträdgården, men denna "nakna" jordfabrik är ju inte särskilt vacker att titta på och är därför olämplig i alla mindre trädgårdar. Den oskyddade högen är också ineffektiv, eftersom den lätt torkar ut.

Om man däremot håller komposten i en kompostbehållare behöver den inte alls vara störande. Eftersom kompostbehållarna av funktionella skäl bör placeras skuggigt kan de ofta "gömmas" effektivt. Eller också kan man, som i vårt exempel, välja ett utförande som till och med kan vara en prydnad. Det finns fabrikstillverkade kompostbehållare av plast, nät och andra material. Många av dessa kan tyckas ha speciella funktioner och därför vara särskilt effektiva. Sanningen är emellertid att du precis lika gärna själv kan snickra din kompostbehållare och då också anpassa storleken till den mängd lämpligt kompostavfall just ditt hushåll lämnar.

Det här behöver du när du ska bygga en kompostbehållare:

Verktyg:
Fogsvans (1) Sticksåg, ev elektrisk (2)
Hammare (3) Skruvtving (4) Stämjärn (5)
Tumstock (6) Vinkelhake (7) Snickarpenna (8)

Material:

Vad kan vi hjälpa dig med i dag?

Här får du ta del av tusentals tips och råd som rör allt i från materialkunskap till gör det själv instruktioner.

Tema Badrum

BADRUMSPLANER?

Massor av ovärderliga tips och råd för dig som går i badrumstankar hittar du på Tema badrum.

Tema - Kök

KÖKSPLANER?

Tips och råd står högt i kurs när man ska förändra köket, på avdelning Kök får du ta del av massor.

Tema Energi

SPARA ENERGI ELLER MYSVÄRME?

På avdelningen Energi får du ta del av tips och råd om allt från värmesystem till braskaminer.

Tryckimpregnerat virke, 28x120 mm för golv , vägg , sockel och lockbrädor. Läkt, 2x3 cm för lucka och luckhandtag. Spik, 2" och 3" eller skruv 50 mm.

Tips!

Löv bör läggas i komposten snarast möjligt och helst hackas sönder så att de inte kan bilda en tät filt som hindrar luft att komma till. Ek och boklöv ger en färdig kompostjord med sur reaktion som passar för rhododendron och andra kalkskyende växter. För andra växter bör komposten kalkas.

Dubbla kompostbehållare i passande format

Skissen på nästa kort visar en enkel kompostbehållare i en för en mindre trädgård hanterlig storlek. Självfallet kan du på egen hand öka måtten om du har komposteringsmaterial i större mängd. Eftersom vissa material förmultnar snabbare än andra och man också på olika sätt kan öka omsättningen i en kompost, är det viktigt att man med vissa mellanrum kan ösa om och kanske också fördela materialet. För att effektivt ku nna göra detta måste du ha två kompostbehållare eller en större med skiljevägg.

En vädertålig låda

En kompostbehållare bör alltid göras med starka förband och aldrig av klent virke. Trots att den orubbad ska stå där man ställer den utsätts den för ganska stora påfrestningar, dels när komposten ska ösas om och dels av årstidernas väderleksskiftningar. Som du kan se på en och annan stegför steg bild har vi snickrat modellbehållaren utomhus och givetvis valt arbetsplatsen helt i närheten av den plats lådan ska stå på. I färdigt skick blir den nämligen ganska tung. Vår kompostbehållare har tillverkats efter samma princip som när man bygger ett timmerhus, vilket bland annat innebär att samtliga väggelement tas ner när lådan förses med jordlucka. Därför kan du givetvis också arbeta inomhus och ändå vara säker på att utan större besvär få ut lådan i trädgården.

Storleken är viktig

En kompostbehållare får varken vara för liten eller för stor för att fungera bra. Är den inte tillräckligt stor är det svårt att få upp temperaturen i komposten och behålla denna även om utetemperaturen sjunker. Följden kan då bli att oönskade bakterier, ogräsfrön och larver av skadeinsekter överlever, vilket inte är meningen. Är kompostbehållaren alltför vidlyftig kan man i stället få bekymmer med genomluftningen. Även om komposteringsmaterial aldrig får packas ihop måste man räkna med att luft inte kan nå längre in än en halv meter från yttersidorna.

Kväv inte komposten

Vintertid minskar nedbrytningsaktiviteten i komposten, vilket är naturligt, men särskilt i kalla trakter eller under extrema köldperioder finns det goda skäl att skydda den mot kyla. Detta gör man lämpligast genom att svepa mineralull runt kompostbehållaren och hålla fast isoleringen med stående träribbor som till exempel kan bindas upp med ståltråd. Använd inte plast eller andra täta material. Sådana "kväver" komposten och kan tillsammans med kylan göra att nedbrytningen upphör.

Varning

En misskött kompost t ex visst hushållsavfall som inte täckts med jord eller grästorv kan lukta illa och dra till sig både flugor och råttor. Det finns inga entydiga bestämmelser för kompostering. Vissa kommuner är t ex mer restriktiva än andra. Ta därför hos din lokala hälsovårdsmyndighet reda på vad som gäller just där du bor. Hushållsavfall kan vara förbjudet komposteringsmaterial, men ta då reda på vad som räknas dit.

Värmen och fuktigheten i en kompost gör att virket till en kompostbehållare av trä måste vara tryckimpregnerat. Spik och skruv ska vara rosthärdiga.

Tema Fönster

RENOVERA ELLER BYTA FÖNSTER?

Vare sig du ska renovera eller byta ut dina fönster hittar du bra tips och goda råd på avdelningen Fönster.

Tema Dörr & Port

NY YTTERDÖRR ELLER GARAGEPORT?

Renovera eller byta ut? Oavsett vad du väljer får du tipsen du behöver på avdelningen Dörr & Port.

Tema - Golv

PLANER PÅ NYA GOLV?

Vad ska du välja? Utbudet är stort och frågorna är många. På vår avdelning Golv får du tips och råd.

Tema - Mark

FUKT ELLER MARKPROBLEM?

Ska du lägga marksten eller dränera husgrunden, eller andra åtgärder? På avdelningen Mark får du tips och råd.

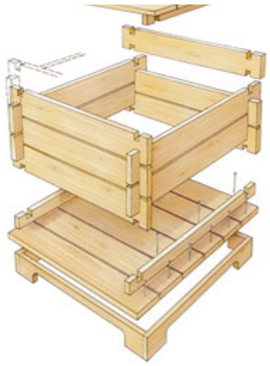

Väggarna

1. Räkna ut hur många brädor som går åt till väggarna och sågmarkera exakt med hjälp av en vinkelhake.

2. Kapa det tryck-impregnerade virket med en såg (fogsvans). Se till att du håller sågen rakt.

3. Du ska nu göra uttag i väggbrädornas långsidor för "knut timring" och kompostbehållarens luftning.

4. Markera den övre såglinjen 5 cm ner på brädans kortsida. Använd en snickarpenna och vinkelhake.

5. Mät därefter upp uttagets bredd. Denna ska vara liktydig med brädans tjocklek plus 2 mm.

6. Genom att mycket noga markera även denna såglinje undviker du passningsbekymmer längre fram i arbetet.

7. Lägg nu brädan med bredsidan uppåt och märk ut uttagets djup. Vi har valt 3 cm.

8. Djupet på uttaget avgör hur stort luftningsutrymmet mellan brädorna blir. Det bör vara minst 1 cm.

9. Med vinkelhake kan du utan att på nytt behöva mäta överföra uttagsmåtten till motstående sida av brädan.

10. Ställ brädan på högkant och såga med en fogsvans eller fintandad ryggsåg exakt ner till djupmarkeringen.

11. Hugg därefter, vid djupmarkeringen, bort klossen med ett stämjärn ur brädan så att uttaget blir fritt.

12. Det är viktigt att stämjärnet någorlunda motsvarar uttagets mått och i varje fall inte är bredare än detta.

13. För sedan över uttagsmarkeringarna på resten av väggbrädorna och upprepa proceduren med såg och stämjärn.

14. Gör också motsvarande uttag i väggbrädornas motstående ändar så att "knut timringen" senare kan fullföljas.

15. Du kan förenkla detta arbete genom att markera flera brädor samtidigt. Bind dem då med en tving.

16. Först när sågningen är helt slutförd får tvingen lossas. Hugg sedan varje uttag för sig med stämjärnet.

17. Två väggbrädor ska du klyva på mitten så att du får fyra längder med ett uttag i varje ände. Använd en klyvsåg.

Värt att veta

En kompost är en levande organism som kräver vatten, luft och värme för att den ska fungera och förvandla trädgårds och visst hushållsavfall till jord. I komposten sker alltså inte bara en nedbrytning och sönderdelning av fasta ämnen. Där byggs också nya ämnen upp. En kompost bör inte utsättas för stark sol och uttorkande vind, men ska för den skull inte stå mörkt och kallt.

Bottenbrädorna

1. Mät upp och kapa det antal brädor som går åt för att kompostlådan ska få ett tillräckligt stort golv.

2. Lägg ut brädorna så att de bildar en exakt kvadrat. Reglera bredden med hjälp av luftspalterna.

3. Varje luftspalt måste vara minst 1 cm bred. Blir spalterna något bredare är detta endast en fördel.

Lådans sockel

1. Mät nu upp och kapa till de fyra brädor som ska bilda kompostlådans bottensockel.

2. Två av brädorna ska vara två brädtjocklekar kortare än de andra. Sockeln ska stå 6 cm från bottnens kanter.

3. Sockeln ska ha luftintag runt om. De blir extra snygga om du rundar dem. Rita efter t ex ett doslock.

4. Ett lämpligt mått på luftintaget är ca 4 x 50 cm. Gör uttagen i den sockelkant som ska stå på marken.

5. Har du tillgång till en elektrisk sticksåg är uttagen snart gjorda. I annat fall får du såga för hand.

6. Spänn brädan med en tving så att du kan såga säkert. Använd en stick- och klyvsåg om du handsågar.

Montering

1. Förborra och sätt sedan ihop sockel lådan med rostfri skruv eller spik. Det räcker med tre i varje hörn.

2. Lägg sockeln på ett stadigt underlag. Skruva eller spika fast bottenbrädorna. Missa inte luftspalten mellan dem.

3. Tänk också på att bottnen är större än sockeln. Se alltså till att spik eller skruvförbandet hamnar rätt.

4. Lägg ut de båda kluvna väggbrädorna löst längs med de båda yttersta bottenbrädorna.

5. Med de två första hela väggbrädorna på plats kan du passa in konstruktionen på rätt kantavstånd.

6. För stabilitetens skull ska du förborra och skruva, alternativt spika, de halva brädorna genom golvet, ner i sockeln.

7. Bygg i fortsättningen upp kompostlådans fyra väggar genom att steg-för-steg sätta de uttagna brädorna på plats.

8. Med rätta uttagsmått binds väggdelarna samman, samtidigt som de viktiga luftspalterna lämnas öppna.

9. Gör lockstommen av de två resterande, kluvna brädorna. Vidga uttagen något, så blir locket lättare att lyfta.

10. Staga de två kluvna brädorna med de två översta hela väggbrädorna. Lägg ut lockvirket på samma sätt som golvet.

11. Här är kravet på luftspalter mindre Skruva eller spika fast lockbrädorna, men bara i de båda kluvna väggbrädorna.

Värt att veta om kompostering

Om komposten inte blir varm beror detta sannolikt på något av följande skäl:
1. Obalans mellan kol och kväve. 2. Materialet är dåligt blandat. 3. Komposten bör ösas om. 4. Fuktigheten är alltför hög. 5. Fuktigheten är alltför låg. 6. Fel aktivator används. 7. Komposten är för liten. 8. Komposten är för stor. 9. Lufttemperaturen är för låg. 10. Komposten är färdig.

Jordluckan

1. Nu återstår luckan genom vilken du ska hämta färdig jord. Mät upp och markera storlek och placering.

2. Demontera nu kompostbehållaren, så att du kommer åt att efter markeringarna såga uttaget för luckan.

3. Kapa och spika ihop 2 x 2 läktbitardimensioner 2 x 3 cm till ett L, så som bilden visar.

4. Locket ska alltså glida genom L:et. Spika de två nedersta, avsågade väggbrädsändarna mot vänstra glidskenan.

5. Gör samma sak med den högra glids skenan. Rubba inte luftspalten. Sätt tillbaka ändbrädorna på sina platser.

6. Lägg på nästa ring hela väggbrädor och spika fast den som vetter mot glidskenorna i dessa.

7. Brädstumparna från uttaget kan du använda som lucka. Förbind dem med två läktbitar.

8. Låt luckläkten skjuta ut någon cm i nederkanten. Fäst en tredje läktbit som handtag innan luckan sätts på plats.

Varning

Vad som helst kan inte läggas i en kompostbehållare. Gyttja, sand och lera innehåller varken bakterier eller något annat värdefullt. Sjuka växtdelar hör inte heller hemma där. Kompostens ytsikt har så låg temperatur att t ex skadliga svampar överlever och kan spridas. Även växtskyddsmedel är bannlysta i en kompost.

Lycka till med kompostbehållaren!

MER FRÅN DINBYGGARE

8 snabba tips som hjälper dig att välja köksstil

Våtrumsmatta, snyggt prisvärt alternativ till kakel i badrummet

Bygga bastu? Så här bygger du bastun själv

Byta ytterdörr? En faktaguide om ytterdörrar

Spisinsatsen en prisvärd insats i öppna spisen

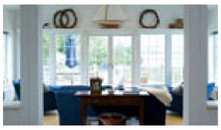

Fönster - Tips och goda råd innan fönsterbytet

Gammalt tak? - 6 punkter att ha stenkoll på

Renoveringstapet gör den ojämna väggen slät

Golvvärme - bra att känna till om golvvärme

TUSENTALS TIPS OCH RÅD FÖR DINA HEMMAPROJEKT

SKA DU KÖPA MATERIAL ELLER PRODUKTER FÖR DITT HEMMAPROJEKT OCH VILL HA TIPS OCH RÅD?
VILL DU HA STEG FÖR STEG ANVISNINGAR OM ETT PROJEKT FÖR ATT SÄTTA DIG IN HUR ETT PROJEKT GÅR TILL?
VÄLJ EN KATEGORI SOM PASSAR IN PÅ DITT HEMMAPROJEKT!

Badrum +

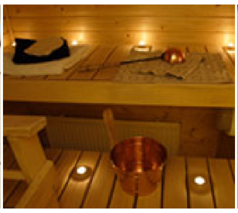

Bastu +

Dörr-Port +

Energi-Värme +

Fasad

Fönster

Golv

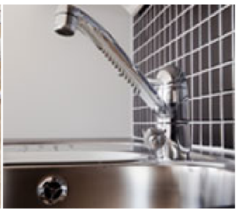

Kök

Husgrund-Mark

Måla

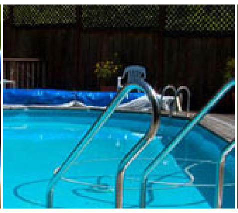

Pool

Skydd-Säkerhet

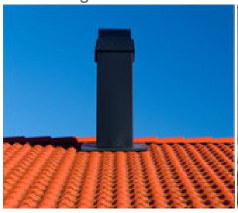

Tak

Tapeter

Trädgård

Maskiner-Verktyg

RSS
Senaste nytt direkt till dig
Håll dig uppdaterad med den senaste informationen och nya aktiviteter inom dinbyggare.se

Nyhetsbrev
Prenumerera gratis
Bli först med de senaste, aktuella erbjudanden, kommande nyheter, nya produkter och mycket mer.

Om dinbyggare
Resurser vid renovering
Med över 30 års erfarenhet av byggnation står hus och hem oss varmt om hjärtat.

Mina favoriter
Allt samlat under ett tak
Underlätta din egen vardag och ägna mer tid åt ditt projekt. Bygg en egen plats på dinbyggare.se

Kundtjänst
Vi vill att du är helt nöjd
Kontakta oss om du har några frågor.

Det kommer kontinuerligt nya material och regler, kontrollera därför alltid med en branschorganisation, sakkunnig eller myndighet innan du påbörjar arbetet. Mer om friskrivningsavtal och upphovsrätt samt cookies kan du läsa om här! **ALLT MATERIAL PÅ DENNA WEBBSIDA ÄR SKYDDAT ENLIGT LAGEN OM UPPHOVSRÄTT**.

© dinbyggare.se 2014